

Είναι η ανάπτυξη το αποτελεσματικότερο αναπτυξιακό μέτρο;

20 Ιαν. 2012

Γιώργος Α. Παπαχρήστου

Αναπληρωτής Καθηγητής Χρηματοοικονομικής

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τελευταία κερδίζει έδαφος η άποψη περί της ουδετερότητας του μισθολογικού κόστους στην ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι το μισθολογικό κόστος δεν επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα ή καλύτερα είναι το τελευταίο στη λίστα. Άλλοι προτείνουν μείωση μισθών, αρχίζοντας από τον κατώτατο μισθό, ως μέσο βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και τόνωσης της ανάπτυξης.

Μια αρχική παρατήρηση: Πολλοί παρεμβαίνοντες ξεχωρίζουν μισθολογικό από μη μισθολογικό κόστος κατατάσσοντας στο δεύτερο τόσο τις ασφαλιστικές εισφορές όσο και άλλες ευρύτερες επιβαρύνσεις όπως φορολογία, γραφειοκρατία, διαφθορά, υποδομές, επιχειρηματικότητα κ.ά. Νομίζω όμως ότι χρησιμότερο εδώ θα ήταν να περιορίσουμε την ανάλυση με βάση μια ευρύτερη έννοια του μισθολογικού κόστους, ως ακαθάριστου μισθού συμπεριλαμβάνοντας μόνο το μισθό και τις ασφαλιστικές επιβαρύνσεις και αφήνοντας απέξω για μια άλλη συζήτηση τις γενικότερες οικονομικές, κοινωνικές και θεσμικές επιβαρύνσεις.

Η ανταγωνιστικότητα στο **μικροοικονομικό επίπεδο** ταυτίζεται με την ικανότητα της επιχείρησης ή των επιχειρήσεων του κλάδου μιας χώρας να προστατεύουν και να επεκτείνουν το μερίδιο της αγοράς σε βάρος των ανταγωνιστών και μετρείται με το μοναδιαίο κόστος εργασίας (ULC - unit labor cost) που είναι ίσο με το μισθολογικό κόστος ανά μονάδα φυσικού προϊόντος, δηλαδή $ULC = wL/q$ και εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες, π.χ. ευρώ. Η ισοδύναμη $ULC = w/(q/L)$ ως ο λόγος του μέσου μισθολογικού κόστους προς τη μέση παραγωγικότητα της εργασίας.

Η παραγωγικότητα της εργασίας δεν εξαρτάται μόνο από την ποιότητα της ίδιας της εργασίας αλλά και από άλλους παράγοντες εντός επιχείρησης όπως το κεφάλαιο, την τεχνολογία, την οργάνωση, την έρευνα κ.ά. Για παράδειγμα το μοναδιαίο κόστος εργασίας ελαττώνεται, όταν η επιχείρηση αυξάνει την παραγωγικότητα της εργασίας με παραγωγικές επενδύσεις και τεχνολογικές βελτιώσεις στην παραγωγή ή στο προϊόν. Μεταξύ δύο ανταγωνιστών εκείνος που παράγει με χαμηλότερο μοναδιαίο κόστος εργασίας κατακτά μερίδιο αγοράς γιατί μπορεί να πουλά φθηνότερα.

Στο **μακροοικονομικό επίπεδο** υπάρχει συναθροιστικός υπολογισμός. Κατά τον ΟΟΣΑ το μοναδιαίο κόστος εργασίας της οικονομίας προκύπτει διαιρώντας το **συνολικό μισθολογικό κόστος** WL προς το **πραγματικό ΑΕΠ** $Y_r=Y/P$. Δηλαδή WL/Y_r ή ισοδύναμα $W/(Y_r/L) = ULC$. Το υπολογιζόμενο μοναδιαίο κόστος εργασίας παραμένει ονομαστικό (δηλαδή εκφράζεται σε ευρώ όπως και η μικροοικονομική εκδοχή του).

Αν αντίθετα υπολογισθεί ως ο λόγος του **μέσου κόστους εργασίας**, W , προς τη **μέση παραγωγικότητα της εργασίας** (ονομαστική), PY_r/L , τότε προκύπτει $W/(PY_r/L)$. Αυτό

Figure 2a: Unit Labor Costs relative to Germany

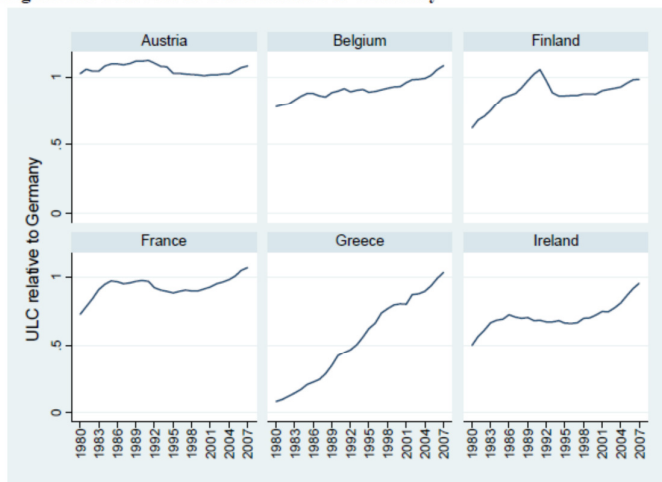
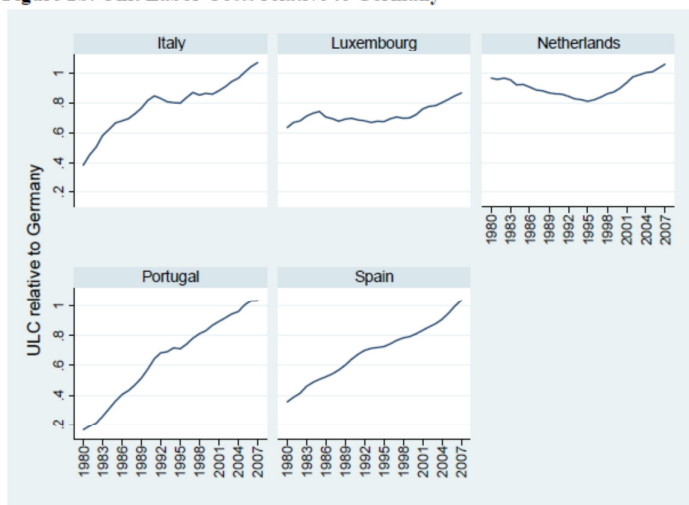

Figure 2b: Unit Labor Costs relative to Germany

Source: OECD and authors' estimates

μπορεί να γραφεί είτε ως **πραγματικό μοναδιαίο κόστος εργασίας** $(W/P)/(Y_r/L)=ULC/P$ είτε ως **συνολικό μερίδιο του εισοδήματος της εργασίας** στο ΑΕΠ $(WL)/(PY_r)=Lshare$, δεν είναι όμως το ULC αλλά ισχύει $ULC=Lshare \times P$.

Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας είναι αντιστρόφως ανάλογη του ULC και συνεπώς βελτιώνεται αν αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας (παρονομαστικής) ή

μειωθεί το μισθολογικό κόστος (αριθμητής). Σε πρόσφατη έρευνα τους οι Jesus Felipe και Utsav Kumar(2011) αναλύουν το θέμα της ανταγωνιστικότητας στην Ευρωζώνη και διαπιστώνουν ότι η ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας μειώθηκε δραματικά σε σχέση με αυτήν των βορείων χωρών στο διάστημα 1980-2007. Αυτό προκύπτει και οπτικά από το παραπάνω Διάγραμμα τους όπου σε όρους ανταγωνιστικότητας ενώ οι βόρειες χώρες εξελίσσονται παράλληλα, οι χώρες της περιφέρειας αποκλίνουν από τη Γερμανία. Μεταξύ αυτών η Ελλάδα φαίνεται ότι αποκλίνει περισσότερο από όλες τις υπόλοιπες την περίοδο 1980-2007. Αυτό θα μπορούσε να είναι ανώδυνο δεδομένου ότι Ελλάδα και Γερμανία δεν είναι ανταγωνιστές στο διεθνές εμπόριο. Όμως η Ελλάδα ανταγωνίζεται άλλες χώρες ως εξαγωγέας προς τη Γερμανία ή αποδέκτης κεφαλαίων από τη Γερμανία και η εξέλιξη αυτή δεν προοιωνίζεται καλά για το ελληνικό εξωτερικό ισοζύγιο και την ανάπτυξη.

Τεχνικά λοιπόν το μισθολογικό κόστος δεν μπορεί να βγει από τη μεγάλη εικόνα, καθώς η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η ανάπτυξη της παραγωγής και των εξαγωγών μπορεί να προέλθει όπως είπαμε είτε από μειώσεις μισθών (αριθμητής) είτε από ιδιωτικές επενδύσεις, τεχνολογικές και θεσμικές βελτιώσεις και βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Ελλάδα (παρονομαστής). Παρόλα αυτά μου φαίνεται κάπως ταυτολογικό να προτείνεται ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας όχι όμως μέσω των μισθών αλλά μέσω της παραγωγικότητας, η οποία όμως και αυτή βελτιώνεται με... την ανάπτυξη, δηλαδή παραγωγικές επενδύσεις, εισαγωγή τεχνολογίας στην παραγωγή, οργανωτική βελτίωση της επιχείρησης κ.ο.κ. Φοβάμαι δηλαδή μέσα από μια σύγχυση μέσων και στόχων προτείνεται η ανάπτυξη ως το καλύτερο αναπτυξιακό μέτρο!

Εν πάση περιπτώσει ας είναι και έτσι, αρκεί τα όποια μεσοπρόθεσμα οφέλη να μην εξανεμίζονται όπως και στο παρελθόν σε παράλογες μισθολογικές διεκδικήσεις ιδιαίτερα στους κλάδους που παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα και στους κλάδους που χαρακτηρίζονται από ολιγοπωλιακή διάρθρωση (ενέργεια, μεταφορές, τυχερά παιχνίδια κ.ά.). Δυστυχώς όμως βραχυπρόθεσμα προβλέπω ότι οι απαραίτητες προσαρμογές θα γίνουν μέσω του αριθμητή!

Αναφορά

Jesus Felipe και Utsav Kumar, Unit Labor Costs in the Eurozone: The Competitiveness Debate Again, Working Paper Levy Institute, February 2011